

Würzburg

Když Marie Terezie navštívila říšského místokanceláře a knížete-biskupa Friedricha Carla von Schönborn, označila jeho rezidenci ve Würzburgu za "zámek snů".

Barokní stavba nevznikala jednoduše. Inicioval ji Johann Phillip Franz von Schönborn, který se stal knížetem-biskupem v roce 1719. Schönbornové ovládali sedm volených církevních kurfiřtství. Více než 60 let sídlili v Mohuči, víc než 50 let ve Würzburgu a v Bambergu. Odevšad plynuly nemalé příjmy, ale náklady na rezidenci byly obrovské. Johann Phillip Franz se dokončení nedožil. Stavba byla na čas zastavena. Ale po několika letech se úřadu ujal další Schönborn – Friedrich Carl a dal pokračovat. Až do dokončení interiéru v roce 1780 vynaložili Schönbornové na stavbu 1,5 miliónu zlatých. Týdenní mzda nádeníka činila v té době jeden zlatý.

Würzburg leží na severu Bavorska. Fridrich Barbarossa povýšil zdejší biskupa na vévodu, v následujících staletích se město stalo kulturním centrem Evropy. Ve Würzburgu jsou významné historické památky. Zcela výjimečnou je právě würzburgská rezidence, patří k nejpozoruhodnějším evropským zámkům.

Rezidence je vrcholným dílem stavitele Balthasara Neumanna, rodáka z Chebu. Začal na ní pracovat jako neznámý inženýr. Do Würzburgu přišel jako slévačský tovaryš v roce 1711, o rok později nastoupil k dělostřelectvu. V armádě se naučil řídit stavební technické projekty. Stavbu vedl po celou dobu v letech 1719 – 1744. K ruce dostal architekty z Mohuče, Paříže a Vídně a všichni se pustili do práce na „největším evropském staveništi“.

Mohutná budova z okrového pískovce je uspořádána do podkovy a má tři křídla s čestným nádvořím, čtyřmi vnitřní-

FOTO: LUMIR PECOLD

mi dvory a dvorním kostelem v jižním křídle. V interiéru se nachází pět velkých sálů a přes 300 pokojů. Ve sklepích je místo pro uskladnění 1,4 miliónu litrů vína. K nejcenějším prostorám náleží dvorní chrám, Císařský sál a vstupní schodiště Balthasara Neumanna.

„Schody“, jak je nazýval tvůrce, jako by vynášely návštěvníka vzhůru k obrovské zrcadlové klenbě s freskou od Benátčana Giovanniho Battisty Tiepola.

Freska „Oslava knížete-kurfiřta jako dobrodince umění pod ochranou boha slunce Apollóna“ zobrazuje zadavatele stavby, ale také čtyři tehdy známé světadíly v alegorii postav a zvířat. Patří k největším stropním malbám na světě a pokrývá celou klenbu (32 x 18 m) rozpínající se bez jediné opěry nad prosvětleným schodištěm. Schody jsou jen 11 cm vysoké, aby dámy v toaletách a biskupové v rouších neměli potíže.

Klenba je mistrovským Neumannovým dílem. Dlouho budilo nedůvěru. Vídeňský stavitel Lucas von Hildebrandt prohlásil, že jestli klenba vydrží, „nechá se pod ní na vlastní náklady pověsit“. Neumann dílu věřil a nabídl, že pod klenbou nechá vystřelit z děla. O dvě stě let později 16. března 1945 přestála klenba britský nálet, barokní stavitel dostal za pravdu. Části rezidence i města byly ale zničeny. Rekonstrukce byla nákladná a dlouhá. Zrcadlový kabinet byl opraven až v roce 1987.

Rezidence je vrcholem pozdního baroka. Pojetí stavby ruší hranice mezi architekturou, sochařstvím a malířstvím. Komplexní umělecké dílo doplňují dvě zahrady. Východní zahrada s podloubími utvářená zcela podle pozdně barokního vkusu a přísně symetrická jižní zahrada rozdělená živými ploty, cestičkami a květinovými záhony. ●

LUMIR PECOLD

ZÁKLADNÍ INFORMACE

Würzburg se rozkládá na obou březích řeky Mohan (Mein), mezi vinicemi. Na první pohled upoutá především pevnost Marienberg nad městem. Rezidence bavorských arcibiskupů byla

společně se zahradami a rezidenčním náměstím zahrnuta do Seznamu UNESCO v roce 1981. V současnosti patří rezidence státu Bavorsko. Komplex budov je tak obrovský, že se sem pohodlně vejde nejen prohlídkový okruh, ale také státní archiv, státní galerie s obrazy benátských mistrů, sbírky Muzea Martina von Wagnera, Státní vinné sklepy a instituce würzburgské univerzity. Seznam světového dědictví UNESCO v češtině: www.ingema.net